

Som en ny värld

Dagboken

Dagbokssidan är skriven för det här läromedlet, men den bygger på Carl von Linnés verkliga resedagbok från 1732. Allt den berättar är sant.

Kvikkjokk i Lule lappmark, början av juli 1732

Nu har jag rest i nästan två månader. I går kom jag fram till den lilla byn Kvikkjokk. Vi åkte båt uppför Lule älv, från Jokkmokk och vidare mot väster. Härifrån kan jag se fjällen. Det ligger snö på topparna, fast det är juli! Jag längtar dit upp. I morgon ska jag gå upp på fjället Vallevare.

Myggen är värre än allt annat på den här resan. De biter mig på händerna och i ansiktet, dag och natt.

Uppe på fjället, några dagar senare

Nu vet jag hur det känns att komma till en ny värld. När jag kom upp på fjället var allt främmande för mig: marken, luften, snön och växterna. Jag hittade många små växter som jag aldrig hade sett förut. Jag blev så glad att jag nästan glömde att jag var trött. Jag plockade dem och pressade dem mellan papper, så att jag kan studera dem hemma i Uppsala.

Samer går med mig över fjället. De känner varje sjö och varje dal här uppe. Utan dem skulle jag gå vilse. I går kväll satt vi tillsammans i deras kåta. De gav mig mjölk från sina renar, och de gjorde också ost av mjölken. Jag förstår mer och mer hur klokt samerna lever i detta hårda land.

Snart vandrar vi vidare mot väster. Där, på andra sidan fjällen, ligger havet i Norge. Tänk att jag, en prästson från Småland, ska få se allt detta!

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
en älv	en stor och bred å, en flod
ett fjäll	ett högt berg i norra Sverige och Norge
en topp	den högsta delen av ett berg
längta	vilja vara på en annan plats eller med en annan person
en mygga	en liten insekt som bits
främmande	ny och okänd
pressa	trycka något platt
gå vilse	inte hitta vägen
en kåta	samernas hus, ofta byggt som ett tält
en ren	ett stort djur som lever i norr

ORD	FÖRKLARING
klokt	smart, på ett bra sätt
vandra	gå långt, ofta i naturen
en prästson	en son till en präst

Läsförståelsefrågor

1. Hur kom Carl till Kvikkjokk?
 1. Han red på en häst hela vägen.
 2. Han reste på vattnet.
 3. Han gick över fjället.
2. Vad är konstigt med fjällen i juli?
 1. Det är vitt på topparna.
 2. Det regnar varje dag.
 3. Det finns inga växter där.
3. Vad gjorde Carl med de nya växterna?
 1. Han gav dem till samerna.
 2. Han åt dem till middag.
 3. Han sparade dem så att de blev platta och torra.
4. Varför går samerna med Carl över fjället?
 1. De vill också plocka växter.
 2. De kan området och hjälper honom att hitta vägen.
 3. De ska till Uppsala.
5. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Myggen var ett stort problem för Carl.
 2. Carl betalade samerna med pengar.
 3. Samerna gjorde ost av renens mjölk.
6. Vad fick Carl i kåtan? Svara med en mening.
7. Vad ligger på andra sidan fjällen, mot väster?
8. Carl skriver att han "nästan glömde att han var trött". Varför, tror du?

Diskussionsfrågor

- Carl kommer till en plats där allt är nytt: maten, naturen, människorna. Har du upplevt något liknande? Berätta.
- Samerna kände fjällen och visade vägen. Vilken kunskap har du, som du kan dela med andra?
- Carl skriver dagbok varje dag på sin resa. Vad är bra med att skriva ner det man ser och känner?
- **Skriv (4 meningar):** Skriv en dagbokssida om en dag när du såg något nytt. Vad såg du, och vad kände du?